

പ്രമാണ വിഭജനവും നിലപാടും

ശ്രവകർത്താവ്: ശൈഖ് മുഹമ്മദുബ്ദു സാലിഹ് അൽ-ഓമൈൻ (رحمة الله)
ശ്രവണം: شرح لمعة الاعتقاد الهادي إلى سبيل الرشاد
വിവർത്തനം: അബ്ദുൽ ലത്തീഫ് സുലൂമി മാറഞ്ചേരി

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ അടിസ്ഥാന പ്രമാണങ്ങളായ ഖുർആനിലും ഹദീസിലും വന്ന ഖബ്ലിതമായ തെളിവുകളെ واضح جلي (സുവ്യക്തമായവ) (അവ്യക്തമായവ) എന്നിങ്ങനെ രണ്ടായി തരം തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

واضح جلي (സുവ്യക്തമായവ): എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് പദങ്ങളും ആശയവും വ്യക്തമായത് എന്നതാണ്. അത്തരത്തിലുള്ളവയുടെ പദത്തിലും ആശയം യാഥാർത്ഥ്യമായും യാതൊരുവിധ നിഷേധവും വ്യാഖ്യാനവും ഉപമയും സാദൃശപ്പെടുത്തലും കൂടാതെ അവൻ സ്ഥിരപ്പെടുത്തി വിശ്വസിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. കാരണം ശറഇൽ എപ്രകാരമാണോ വന്നിട്ടുള്ളത് അതിൽ വിശ്വസിച്ചു ഉൾക്കൊണ്ട് അതിനു കീഴ്പ്പെടുത്ത് അനിവാര്യമായിട്ടുള്ള കാര്യമാണ് എന്നതുതന്നെ.

مشكل خفي (അവ്യക്തമായവ): എന്നതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് തെളിവുകളിൽ നിന്നും ആശയം പൂർണ്ണമായും വ്യക്തമാകാത്തതോ അതല്ലെങ്കിൽ വായനക്കാരന് മനസ്സിലാക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതോ ആയിട്ടുള്ളത് എന്നതാണ്. അത്തരത്തിലുള്ളവയും പദം ശറഇൽ വന്നിട്ടുള്ളത് പ്രകാരമെന്ന നാം സ്ഥിരപ്പെടുത്തേണ്ടത് നിർബന്ധമാണ്. ആശയത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സ്വന്തമായി അഭിപ്രായങ്ങൾ പറയാതെ മാററിവെക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അവ അവ്യക്തമായതാണ് എന്ന കാരണത്താൽതന്നെ അവയുടെ മേൽ വിധി നടത്തിക്കൂടാത്തതുമാണ്. അവയെ സംബന്ധിച്ച് കൂടുതൽ വിവരം നാം അല്ലാഹുവിലേക്കും റസൂലിലേക്കുമായി മാററിവെക്കൽ മാത്രമേ നിർവ്വാഹമുള്ളൂ.

അവ്യക്തമായവയുടെ (مشكل خفي) കാര്യത്തിൽ ജനങ്ങളുടെ സമീപനം രണ്ടു വിധത്തിലാണ്.

ഒന്ന്: المحكم (ഖബ്ലിതമായതും) متشابه (അവ്യക്തമായതും) മായവയെ സംബന്ധിച്ച് വിശ്വസിക്കുന്ന അടിയുറച്ച ജ്ഞാനമുള്ളവരുടെ മാർഗ്ഗം. അവർ അവ്യക്തമായവയെപ്പറ്റി അഭിപ്രായങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിച്ച് തങ്ങൾക്ക് മനസ്സിലാക്കാനോ എത്തിപ്പിടിക്കാനോ കഴിയാത്ത ഒന്നിന് ഒരിക്കലും മുതിരാതെ അല്ലാഹുവിനും റസൂലിനും നൽകേണ്ട മുഴുവൻ ആദരവുകളും നൽകിക്കൊണ്ട് ശരീഅത്തിനോട് കാണിക്കേണ്ട മുഴുവൻ മര്യാദയും പാലിച്ച് ഇങ്ങനെ

പറയുന്നവരാണ്: ‘എല്ലാം ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്നുള്ളത് തന്നെ’. അത്തരത്തിലുള്ളവരെയാണ് അല്ലാഹു തന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിലൂടെ ഇപ്രകാരം പുകഴ്ത്തിപ്പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്:

(وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِ ؎ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا) (سورة آل عمران 7)

“അറിവിൽ അടിയറച്ചവരാകട്ടെ, അവർ പറയും ‘ഞങ്ങളിൽ വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്നു. എല്ലാം ഞങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവിൽ നിന്നുള്ളതാകുന്നു.’ എന്ന്.” (ആലു ഇംറാൻ 7)

രണ്ട്: വക്രബുദ്ധിയുള്ളവരുടെ മാർഗ്ഗം. മനസ്സിൽ വക്രതയുമായി നടക്കുന്നയാളുകൾ ജനങ്ങളെ അവരുടെ മതത്തിൽനിന്നും തടയുവാനും സലഹുസ്വാലിഹുകളുടെ മാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും തെറ്റിക്കാനും അങ്ങനെ കുഴപ്പമാഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് അവിദ്യകളായവയെ പിന്തുടരുകയാണ് അവർ ചെയ്യുക. അക്കാരണങ്ങളാൽതന്നെ متشابه കൾക്ക് (അവിദ്യകളായവർക്ക്) അല്ലാഹുവും റസൂലും ഉദ്ദേശിക്കാത്ത ആശയങ്ങളിലേക്ക് വ്യാഖ്യാനങ്ങൾ നൽകുവാനാണ് അവർ ശ്രമിക്കാറുള്ളത്. അവർ ഖുർആനിലേയും സുന്നത്തിലേയും ഖബർദ്ദീത തെളിവുകളെ പരസ്പരം ഉദാഹരിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. അത്തരക്കാർ അവയുടെ തെളിവുകളിൽ ആക്ഷേപങ്ങളും പേരായ്മകളും ഉന്നയിച്ച് മുസ്ലിംകളിൽ പ്രസ്തുത വിഷയങ്ങളിൽ സംശയങ്ങളുണ്ടാക്കിത്തീർത്ത് സത്യമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും അവരെ അന്ധതയിലാക്കിത്തീർക്കാനാണ് ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. അത്തരക്കാരെയാണ് അല്ലാഹു തന്റെ വചനത്തിൽ ഇപ്രകാരം ആക്ഷേപിച്ചിരിക്കുന്നത്:

(فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَبَهَ مِنْهُ أَبْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَأَبْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ) (سورة آل عمران 7)

“എന്നാൽ മനസ്സുകളിൽ വക്രയുള്ളവർ കുഴപ്പമുണ്ടാക്കാനുദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടും, ദുർവ്യാഖ്യാനം നടത്താനാഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടും ആശയത്തിൽ സാദൃശ്യമുള്ള വചനങ്ങളെ പിന്തുടരുന്നു. അതിന്റെ സാക്ഷാൽ വ്യാഖ്യാനം അല്ലാഹുവിന് മാത്രമേ അറിയുകയുള്ളൂ” (ആലു ഇംറാൻ 7).

തെളിവുകളുടെ വിഷയത്തിലെ രത്നച്ചുരുക്കം

ശറഇലെ ഖബർദ്ദീതമായ തെളിവുകളുടെ വ്യക്തതാവ്യക്തതയെ സംബന്ധിച്ച് പറഞ്ഞാൽ അത് ആപേക്ഷികം മാത്രമാണ്. ജനങ്ങളുടെ അറിവിന്റേയും ഗ്രാഹ്യതയുടേയും തോതനുസരിച്ച് അത് വ്യത്യാസപ്പെട്ടിരിക്കും. ഒരാൾക്ക് അവിദ്യകളായവർ മറ്റൊരാളെ സംബന്ധിച്ച് വ്യക്തമായതായേക്കാം. അവിദ്യകളാകുന്ന സമയത്ത് ആശയത്തിലെ അവിദ്യകളെയും തടസ്സങ്ങളേയുമെല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ച് മുൻകഴിഞ്ഞപോയവരുടെ മാർഗ്ഗം അവലംബിക്കലാണ്. എന്നാൽ ശറഇലെ ഖബർദ്ദീത തെളിവുകളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ മനുഷ്യരിൽ തങ്ങളുടെ മതഭൗതിക വിഷയങ്ങളിൽ ഒരാൾക്കും ആശയം അറിയാൻ കഴിയാത്ത വിധത്തിൽ അവിദ്യകളായവരുണ്ടാകുന്നതല്ല. കാരണം അല്ലാഹു ഖുർആനിലെ സുവ്യക്തപ്രകാശം, ജനങ്ങൾക്കുള്ള വിവരണം, സത്യാസത്യ വിവേചകം, എല്ലാറ്റിനുമുള്ള വിവരണം, സന്മാർഗ്ഗം

കാരുണ്യം എന്നൊക്കെയാണ് വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്. അക്കാരണത്താൽതന്നെ സമൂഹത്തിൽ ഒരാൾക്കും ആശയം മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്തവിധം അതിലെ രേഖകൾ ആയിരിക്കാൻ പാടില്ല എന്നത് വ്യക്തമാണ്.

الر (നിഷേധം), التأويل (വ്യാഖ്യാനം), التشبيه (ഉപമ), التمثيل (ഉദാഹരണം) എന്നിവയുടെ അർത്ഥവും, വിധികളും

الر (നിഷേധം): എന്നാൽ കളവാക്കുക, തള്ളിക്കളയുക എന്നൊക്കെയാണതുകൊണ്ട് വിവക്ഷിക്കുന്നത്.

ഉദാഹരണമായി ഒരാൾ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞെന്നു കരുതുക: ‘അല്ലാഹുവിന് യഥാർത്ഥത്തിലോ ആലങ്കാരികമായോ ഉള്ള കൈകൾ ഇല്ല’. അത് കുഫ്റു (നിഷേധം) ആണ്. അല്ലാഹുവിനേയും അവന്റെ റസൂലിനേയും കളവാക്കലാണ്.

التأويل (വ്യാഖ്യാനം): എന്നാൽ വിശദീകരണമാണ്, ഇവിടെ അതുകൊണ്ടുള്ള ഉദ്ദേശ്യം അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചു വന്നിട്ടുള്ള തെളിവുകളെ അല്ലാഹുവോ റസൂലോ ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടില്ലാത്ത അർത്ഥം നൽകി സച്ചരിതരായ സ്വഹാബികളോ താബിഉകളോ വിശദീകരിച്ചതിന് എതിരായി വിശദീകരിക്കലാണ്.

വ്യാഖ്യാനത്തിനുള്ള വിധി മൂന്ന് തരത്തിലാണ്.

ഒന്ന്: ഒരാൾ തന്റെ ഗവേഷണത്തിനനുസരിച്ചും സദുദ്ദേശ്യത്തോടു കൂടിയും സത്യം ബോധ്യപ്പെട്ടാൽ തന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽനിന്നും മടങ്ങുന്ന നിലക്കുമാണ് വ്യാഖ്യാനമുണ്ടായിട്ടുള്ളതെങ്കിൽ അത് പൊറുക്കപ്പെടുന്നതാണ്. കാരണം അതയാളുടെ കഴിവിന്റെ കുറവാണ് കാണിക്കുന്നത്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് കാണുക:

(لَا يُكْفِرُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا) (سورة البقرة 286)

“അല്ലാഹു ഒരാളോടും അയാളുടെ കഴിവിൽപെട്ടതല്ലാതെ ചെയ്യാൻ നിർബന്ധിക്കുകയില്ല” (ബഖറ: 286).

രണ്ട്: ഒരാൾ തന്റെ താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതുമാത്രമാണ് ശരിയെന്ന കടുംപിടുത്തത്തോടെ തന്നിഷ്ടപ്രകാരം പറയുകയും, അത്തരം ഒരർത്ഥം ഭാഷയിൽ അതിനുണ്ടാകുകയും ചെയ്താൽ അത് നിഷേധം (കുഫ്റു) ആകുന്നില്ല. അത് ഫിസ്ഖ് (അധർമ്മം) മാത്രമാകുന്നു. എന്നാൽ അതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ മഹത്വത്തിനു വല്ല വിധത്തിലും പോരായ്മയോ ന്യൂനതയോ വരുത്തിവെക്കുമെങ്കിൽ അത് കുഫ്റായിത്തീരുകയും ചെയ്യും.

മൂന്ന്: ഒരാൾ തന്റെ കക്ഷിത്വത്തോടുള്ള കടും പിടുത്തത്തിന്റെ പേരിൽ തന്നിഷ്ടപ്രകാരം പറയുന്നു പക്ഷേ അങ്ങിനെ ഒരർത്ഥം ഭാഷയിൽപോലും അതിനില്ലായെങ്കിൽ അത് കുഫ്റു ആണ്. അവൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ കളവു പറഞ്ഞിരിക്കുകയാണ്, കാരണം അതിനു ന്യായീകരിക്കാൻ പോലും പഴുതില്ല എന്നതുതന്നെ.

التشبيه (ഉപമ): ഇത് അല്ലാഹുവിന് അവൻമാത്രം സവിശേഷതകളിൽപെട്ട അവകാശങ്ങളിലും വിശേഷണങ്ങളിലും അവനു സാദൃശ്യമുള്ളവനെ സ്മാപിക്കുന്നതിനു തുല്യമാണ്. അത് കുഫ്റാണ്. തീർച്ചയായും അത് ശിർക്കും (അല്ലാഹുവിൽ പങ്ക് ചേർക്കൽ) കൂടിയാണ്. അതിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ അവകാശങ്ങളെ അവനേക്കാൾ താഴെയുള്ള സൃഷ്ടികളുടേതിന് സാദൃശ്യപ്പെടുത്തി അവനെ നിസ്സാരനാക്കലാണ് ഉൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

التمثيل (ഉദാഹരണം): അല്ലാഹുവിന് മാത്രം സവിശേഷമായിട്ടുള്ള അവൻ അവകാശങ്ങളിലും വിശേഷണങ്ങളിലും തുല്യനെ സ്മാപിക്കലാണ്. അതും കുഫ്റാണ്. തീർച്ചയായും അത് ശിർക്കുമാണ്. അല്ലാഹു പറയുന്നത് ശ്രദ്ധിക്കുക:

(لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) (سورة الشورى 11)

“അവനെപ്പോലെ യാതൊന്നുമില്ല” (ശൂറ 11)

അല്ലാഹുവിന്റെ അവകാശങ്ങളെ ന്യൂനതകളുള്ള സൃഷ്ടികളുടേതിന് തുല്യമാക്കി അവൻ അന്യനതക്ക് കളങ്കം വരുത്തലാണതിലൂടെ ഉണ്ടായിത്തീരുന്നത്.

التشبيه (ഉപമിക്കൽ) التمثيل (ഉദാഹരിക്കൽ) തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം

التشبيه (ഉദാഹരിക്കൽ) എന്നാൽ എല്ലാ അർത്ഥത്തിലും തുല്യമായി കാണുക എന്നതും, التمثيل (ഉപമിക്കൽ) എല്ലാ അർത്ഥത്തിലുമില്ലാതെ (ഏതെങ്കിലും വിഷയത്തിൽ) തുല്യത കാണുക എന്നതുമാണ്.

‘അല്ലാഹു ഇറങ്ങിവരുന്നു’ എന്നത്പോലുള്ള ഹദീസിനെ സംബന്ധിച്ച് ഇമാം അഹ്മദ് (رحمته الله) ന്റെ വാക്കുകൾ

ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇമാം അഹ്മദ് (رحمته الله) വിന്ദോതായി ഉദ്ധരിച്ച വാക്കുകൾ ഇപ്രകാരമാണ്:

1. അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലിൽനിന്നും അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളായി വന്നിട്ടുള്ള ഹദീസുകൾ യാതൊരുവിധ ഏറ്റക്കുറച്ചിലും വരുത്താതെ, അതിർത്തിയോ അററമോ നിശ്ചയിക്കാതെ അങ്ങിനെത്തന്നെ വിശ്വസിച്ചു സത്യപ്പെടുത്തൽ നിർബന്ധമാണ്.
2. അതിന് രൂപമോ പ്രത്യേക അർത്ഥമോ നൽകാവതല്ല. അതായത് ഇത്തരത്തിലുള്ള വിശേഷണങ്ങൾക്ക് നാം നമ്മുടെ വകയായി മുൻ അറിയപ്പെടാത്ത ഒരു രൂപം നിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്. എന്നാൽ അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങൾക്ക് രൂപമില്ലാ എന്ന് അതിന് അർത്ഥമില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളെല്ലാം യഥാർത്ഥമായിത്തന്നെ സ്മാപിതമായിട്ടുള്ളതാണ്. അതുകൊണ്ട് തന്നെ അതിന് അതിന്ദോതായ രൂപമുണ്ടായിരിക്കലും നിർബന്ധമാണ്. പക്ഷേ അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളുടെ രൂപം നമുക്കുജ്ഞാതമാണ്.

അതിനു പ്രത്യേകഅർത്ഥമില്ല എന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രയോഗം കൊണ്ടുള്ള ഉദ്ദേശ്യം, ഇന്നു വ്യാഖ്യാതാക്കൾ ചെയ്യുന്നതുപോലെ അവയുടെ ബാഹ്യാർത്ഥത്തിന് വിരുദ്ധമായി ഒരർത്ഥം അതിനു നാം നൽകുന്നില്ല എന്നതാണ്. അതല്ലാതെ അതിന് സലഫുസ്സാലിഹുകൾ അവയിൽനിന്നും പ്രത്യക്ഷത്തിൽ മനസ്സിലാക്കി വിശദീകരിച്ചതായ സ്വഹീഹായ അർത്ഥത്തെ അദ്ദേഹം നിഷേധിക്കുന്നു എന്നതല്ല. അത് അദ്ദേഹം അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ട് എന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇനി പറയുന്ന വാക്കുകൾ തെളിവാണ്:

“അതിൽനിന്നും നാമൊന്നും തന്നെ നിഷേധിക്കുന്നില്ല, അവൻ എങ്ങിനെയാണോ അവനെ വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത് അങ്ങനെ നാമും അവനെ വിശേഷിപ്പിക്കുന്നു, ഏതെങ്കിലുമൊരു വിശേഷണം മോശമായതാണെന്നു കരുതി നാം നീക്കിക്കളയുന്നുമില്ല. എന്നാൽ അവയുടെ രൂപം എങ്ങനെയെന്ന് നമുക്കറിഞ്ഞുകൂടുന്നു മാത്രം”

ഇവിടെ ഒന്നിനേയും നിഷേധിക്കുന്നില്ല എന്നും അവയുടെ രൂപം നമുക്കറിഞ്ഞു കൂടാ എന്നും അദ്ദേഹം നിഷേധിച്ചു പറഞ്ഞത്, അവകൊണ്ടുദ്ദേശിക്കപ്പെടുന്ന യഥാർത്ഥ അർത്ഥം അദ്ദേഹം അംഗീകരിച്ചു സ്ഥിരപ്പെടുത്തുന്നു എന്നതിനുള്ള തെളിവാണ്.

3. ഖുർആൻ മുഴുവനായും, അതിലെ ആശയം വ്യക്തമായിട്ടുള്ള محكم (സുദ്യുവമായ)തും ആശയം അവ്യക്തമായ متشابه (സദൃശമായ)തും എല്ലാം നാം വിശ്വസിക്കേണ്ടതാണ്. متشابه കളുടെ ആശയം വ്യക്തമാകുന്നതിന് നാം محكم കളെ സമീപിക്കേണ്ടതാണ്. എന്നിട്ടും ആശയം വ്യക്തമാകുന്നില്ലെങ്കിൽ നാം അവയുടെ പദങ്ങളിൽ വിശ്വസിച്ചു ആശയത്തിന്റെ കാര്യം അല്ലാഹുവിനെ ഏൽപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

മേൽപറഞ്ഞ വിഷയത്തിൽ ഇമാം ശാഫി(رحمته)യുടെ വാക്കുകൾ

മേൽ പറഞ്ഞ വിധത്തിലുള്ള ഹദീസുകളിലെ ആശയങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് ഇമാം ശാഫി(رحمته)യുടെ വാക്കുകൾ ഗ്രന്ഥകാരൻ ഇപ്രകാരം ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

1. അല്ലാഹുവിനെ സംബന്ധിച്ച് അവന്റെ സുവ്യക്തമായ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ളത്, അല്ലാഹു ഉദ്ദേശിച്ച വിധത്തിൽ കൂട്ടുകയോ കുറയുകയോ മാറ്റം വരുത്തുകയോ ചെയ്യാതെ വിശ്വസിക്കേണ്ടതാണ്.
2. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകൻ(ﷺ)യുടെ സുന്നത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള വിഷയങ്ങൾ പ്രവാചകൻ ഉദ്ദേശിച്ചതിൽ നിന്നും മാറ്റം വരുത്തുകയോ കൂട്ടുകയോ കുറയുകയോ ചെയ്യാതെ വിശ്വസിക്കേണ്ടതാണ്.

ഈ വാക്കുകളിൽ വ്യാഖ്യാനക്കാർക്കും ഉദാഹരണക്കാർക്കുമുള്ള ഖണ്ഡനം കൂടി അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. അവരാരും അല്ലാഹു വിൽനിന്നും റസൂലിൽനിന്നും വന്ന വിഷയങ്ങൾ അല്ലാഹുവും റസൂലും ഉദ്ദേശിച്ച വിധത്തിൽ വിശ്വസിച്ചിട്ടില്ല. വ്യാഖ്യാനക്കാർ കുറയുകയും ഉദാഹരണക്കാർ കൂട്ടുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

വിശേഷണങ്ങളുടെ കാര്യത്തിൽ സലഫികളുടെ പാത

അല്ലാഹുവിന്റെ വിശേഷണങ്ങളുടെ വിഷയത്തിൽ മുൻഗാമികളായ സലഫുസ്വാലിഹുകൾ സഞ്ചരിച്ച മാർഗ്ഗം അല്ലാഹുവിന്റെ ഗ്രന്ഥത്തിലും പ്രവാചക(ﷺ)ന്റെ സുന്നത്തിലും വന്നിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങൾ അങ്ങനെയെന്ന അംഗീകരിക്കുകയും സ്ഥിരീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നുള്ളതാണ്. അതിൽ അല്ലാഹുവിന്റേയും റസൂലിന്റേയും ഉദ്ദേശ്യത്തിന് യോജിക്കാത്ത നിലക്ക് വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നതിന് അവർ ലക്ഷ്യം വെക്കുകയില്ല.

മേൽ പറഞ്ഞ വിധത്തിൽ അവരെ പിൻതുടരൽ അനിവാര്യമാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രവാചകന്റെ വചനം ശ്രദ്ധിക്കുക:

()

“നിങ്ങൾ എന്റെ ചര്യ മുറുകെപ്പിടിക്കുക, എനിക്കുശേഷം വരുന്ന മാർഗ്ഗദർശനം സിദ്ധിച്ച നല്ലവരായ ഖലീഫമാരുടെ ചര്യയും. അവ നിങ്ങൾ അണപ്പല്ലുകൾകൊണ്ട് കടിച്ചുപിടിക്കുക. (മതത്തിൽ കടന്നുകൂടുന്ന പുത്തനാശയങ്ങളെ നിങ്ങൾ കരുതിയിരിക്കുക (അത്തരം) എല്ലാ പുതിയതും അനാചാരമാണ്, എല്ലാ അനാചാരവും വഴികേടുമാണ്” (അബൂദാവൂദ്).

മേൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ഉദ്ദേശിക്കപ്പെടുന്നത് പ്രവാചക(ﷺ)യും സ്വഹാബികളും ഉൾക്കൊണ്ടതായ വിശ്വാസവും കർമ്മവും ഉൾക്കൊള്ളുക എന്നുസാരം.